

Hvornår ebber demensbølgen ud?

Kasper Jørgensen

Europæiske epidemiologer forudser, at antallet af ældre med demens vil fortsætte med at vokse hastigt frem til omkring 2030. Men mellem 2035 og 2040 forventes væksten at gå mere eller mindre i stå og på langt sigt forventes antallet af ældre med demens at stabilisere sig på et nogenlunde konstant niveau. Forudsigelserne er ikke baseret på granskning af krystalkugler, men på udvikling af en dynamisk fremskrivningsmodel.

Det fremtidige antal af ældre med demens afgøres hovedsageligt af to forhold:

- udviklingen i ældrebefolkningens størrelse og
- andelen af ny demenstilfælde per år

Det komplicerer dog sagen, at de to forhold trækker i hver sin retning.

På den ene side forventer vi, at antallet af ældre vil vokse markant i de kommende årtier. Det burde isoleret set få antallet af ældre med demens til at vokse.

På den anden side viser flere befolkningsundersøgelser fra det seneste årti, at andelen af ny demenstilfælde – også kaldet incidensen – falder en smule fra år til år. Det burde få antallet af ældre med demens (prævalensen) til at falde.

Så hvad kan vi forvente?

Engelske ELSA

The English Longitudinal Study of Aging (ELSA) er en befolkningsundersøgelse udført i England og Wales i årene 2002 til 2013. Der deltog knap 18.000 personer fra 50-års alderen og opefter. Sammensætningen af deltagere med hensyn til socioøkonomisk status svarede nogenlunde til baggrundsbefolkningen. For at sikre den demografiske repræsentativitet blev nye deltagere inkluderet i seks omgange i løbet af studieperioden på 11 år.

Der blev i samme ombæring foretaget en systematisk vurdering af deltagernes kognitive funktionsniveau ved hjælp af korte, neuropsykologiske tests eller spørgeskemaer til nære pårørende. Endvidere blev deltagerne spurgt, om de på noget tidspunkt havde fået stillet en demensdiagnose hos en læge.

ævent faldende incidens

I løbet af studieperioden blev der identificeret 814 personer med demens, mens 634 personer allerede havde demens, da de kom ind i studiet. I forlængelse af befolkningsundersøgelsen foretog forskere fra England, Polen, Frankrig og Finland et såkaldt modelleringsstudie, hvor de udviklede en spidsfindig statistisk model til at analysere data og foretage fremskrivninger.

Analysen viste, at incidensen af demenstilfælde i løbet af undersøgelsesperioden faldt gradvist med ca. 2,7 % årligt. Tidligere befolkningsundersøgelser fra bl.a. USA, Holland og Sverige har vist samme faldende tendens om end i svagere grad.

Brat stigende prævalens

På trods af den jævnt faldende incidens estimerer regnemodellen, at antallet af personer med demens i England og Wales vil stige fra ca. 767.000 i 2016 til 1.205.000 i 2040. Det svarer til en øgning på ikke mindre end 57 % på 25 år.

Den voldsomme stigning i antallet af personer med demens er primært forårsaget af en gradvis øgning af den forventede levealder. Blandt andet forventes mænds forventede levealder med tiden at indhente kvinders levealder, hvilket blandt andet skulle betyde, at den nuværende forskel i antallet af kvinder og mænd med demens udlignes. De kønsspecifikke fremskrivninger konvergerer så at sige.

Et smugkik i krystalkuglen

Regnemodellen forudsiger yderligere, at der fra ca. 2040 og frem vil være lys for enden af tunnelen forstået på den måde, at antallet af personer med demens forventes at stabilisere sig – om end på et højt niveau. Effekten af den voksende forventede levealder bliver så at sige indhentet af effekten af den faldende incidens. Bedre sent end aldrig.

I Danmark forventes antallet af ældre (60+ årige) med demens – baseret på en simpel fremskrivningsmodel – i værste fald at vokse fra ca. 87.000 i dag til ca. 150.000 i 2040 svarende til en øgning på omkring 70 %.

Estimatet er formentlig for højt, idet fremskrivningen ikke tager højde for det efterhånden veldokumenterede fald i incidens. Men hvis vi som et tankeeksperiment antager, at udviklingen i Danmark følger den engelske, med en øgning på 'kun' 57 % gennem de kommende årtier, skulle antallet af ældre med demens omkring 2040 stabilisere sig i omegnen af 137.000 personer.

Fakta om modelleringsstudiet:

For at kunne foretage pålidelige fremskrivninger af prævalens med tilhørende 95 % konfidensintervaller udviklede forskerne bag ELSA-studiet en helt ny regnemodel i form af en *probabilistic discrete time Markov model* – forkortet IMPACT-BAM. Modellen tager blandt andet højde for frafald af deltagere, dynamiske effekter ved ændringer i forventet levealder samt ændringer i dødelighed (mortalitet) og forekomst af hjertekarsygdomme gennem årene.

Studiet er publiceret i det ansete fagtidsskrift *The British Medical Journal*.

BAGGRUND

[Ahmadi-Abhari S, Guzman-Castillo M, Bandosz P, Shipley M, Muniz-Terrera G, Singh-Manoux A, et al. Temporal trend in dementia incidence since 2002 and projections for prevalence in England and Wales to 2040: modelling study. *BMJ*. 2017;358:j2856](#)

[Wu YT, Fratiglioni L, Matthews FE, Lobo A, Breteler MM, Skoog J, et al. Dementia in western Europe: epidemiological evidence and implications for policy making. *The Lancet Neurology*. 2016;15\(1\):116-24.](#)

[Satizabal CL, Beiser AS, Chouraki V, Chene G, Dufouil C, Seshadri S. Incidence of Dementia over Three Decades in the Framingham Heart Study. *N Engl J Med*. 2016;374\(6\):523-32.](#)

[Matthews FE, Stephan BC, Robinson L, Jagger C, Barnes LE, Arthur A, et al. A two decade dementia incidence comparison from the Cognitive Function and Ageing Studies I and II. Nat Commun. 2016;7:11398.](#)

Oprettet: 23. august 2017